

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Tullbroskolan i Falkenbergs kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Tullbroskolan. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Tullbroskolan i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna ett processinriktat lärarstöd som innehåller dialog i form av formativ respons.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.
- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 9 december 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:12695) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet är processinriktat men sker i varierande utsträckning genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna utvecklar idéer och använder olika strategier för att lösa uppgifter. Lärare berättar i intervju att varje arbetsprocess inleds med gemensamma genomgångar där lärarna visar vad eleverna ska göra och vilka tekniker som ska användas. I samband med genomgången får eleverna prova olika tekniker på provbitar innan de påbörjar sina arbeten. Inom materialinriktningen trä och metall handlar det exempelvis om att öva på olika sammanfogningstekniker så som sinkning. Läraren inom materialinriktningen textil berättar att hen låter eleverna testa tekniker som att sticka eller virka innan de väljer vilken produkt de vill tillverka. Eleverna berättar att lärarna visar inspirationskällor i form av bilder och fysiska exemplar samt att uppgifterna finns tillgängliga på skolans digitala lärplattform. Eleverna berättar vidare att de använder böcker, internet och bilder som inspiration när de utvecklar sina idéer och utformar sina skisser. Både lärare och elever berättar att lärarna ger

eleverna stöd i deras skisser och planeringar genom att exempelvis ge råd om justeringar vid behov. Skolinspektionens lektionsobservationer visar att eleverna får löpande stöd i att pröva och ompröva olika tillvägagångssätt att lösa en uppgift på. Under en lektionsobservation i materialinriktningen textil uppmuntras en elev att nåla fast detaljer på ett virkat djur för att prova olika placeringar innan de sys fast. Under en annan lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall resonerar en elev och läraren tillsammans om hur delar på ett skrin ska limmas samman. Läraren uppmärksammar elevens lösning att kila fast delarna med föremål från sin väska för att skapa tryck och ger därefter vägledning om hur trycket kan justeras. Eleven justerar trycket på skrinet och prövar en ny metod att fästa delarna på. Läraren i materialinriktningen textil berättar i intervju att hen aktivt uppmuntrar eleverna att våga prova olika metoder genom att arbeta med provbitar. Lärare i materialinriktningen trä och metall berättar att hen betonar vikten av att eleverna ska våga göra fel för att utvecklas.

Det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna avseende i vilken utsträckning lärarnas stöd till eleverna under arbetsprocessen sker genom dialog och formativ återkoppling. Under Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall förekommer en löpande dialog mellan lärare och elever där läraren först visar hur elever ska utföra olika moment och därefter ställer frågor för att uppmärksamma elever om möjliga lösningar och för att de på egen hand ska kunna fortsätta arbetet. I materialinriktningen textil för läraren mer sällan en dialog med eleverna så att de själva kan utföra uppgifter utan tar istället över arbetet och genomför moment åt eleverna. Ett exempel är när en elev virkar och proportionerna blir fel. Då tar läraren över elevens arbete och repar upp det som blivit fel istället för att låta eleven prova att göra det själv. Lärarna i båda materialinriktningarna uppger i intervju att de löpande visar och instruerar hur eleverna kan lösa olika problem, men att de samtidigt förväntar sig att eleverna ska arbeta självständigt utifrån givna mallar eller instruktioner. Lärarna berättar att de ibland avbryter med en ny genomgång när de ser att flera elever har frågor kring samma moment. Lärare i materialinriktningen trä och metall berättar att de ställer vägledande frågor till eleverna för att eleverna ska behålla initiativet i processen. Läraren i materialinriktningen textil berättar att hen upplever att det är svårt ibland att inte ta över elevernas arbete. Läraren uttrycker att det delvis handlar om att vissa elever har svårt med motoriken. En elev uttrycker i intervju att detta är bra eftersom hen då slipper göra arbetet själv. En annan elev berättar att läraren ofta tar över arbetet för att det ska gå snabbare. Eleven berättar också att läraren i materialinriktningen textil förklarar momenten i ett högt tempo, vilket gör det svårt för eleven att hinna förstå och komma ihåg instruktionerna innan läraren går vidare till nästa elev. Flera elever beskriver att läraren i materialinriktningen textil

visserligen ger instruktioner men att hen inte stöttar eleverna tillräckligt i processen. Eleverna beskriver däremot att lärare i materialinriktningen trä och metall för en dialog med eleverna som hjälper dem vidare i arbetet. En elev berättar att lärare i materialinriktningen trä och metall är bra på att förklara och står kvar tills eleverna förstår. Eleverna berättar att lärare i materialinriktningen trä och metall ger återkoppling genom att exempelvis fråga om eleven är nöjd, hur eleven tänker eller vilken metod eleven vill använda. Elever berättar vidare att läraren i materialinriktningen textil återger hur arbetsprocessen går genom att uttrycka att arbetet är fint och att de har gjort rätt.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Av samtliga intervjuer och Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att undervisningen i såväl materialinriktningen trä och metall som textil ger eleverna möjlighet att arbeta med flera olika uppgifter och olika tekniker som varierar i svårighetsgrad. Lärarna beskriver i intervju att planeringen för elevernas progression utgår från att eleverna får med sig baskunskaper från tidigare årskurser och att samtliga elever arbetar med samma uppgifter, men med möjlighet att välja nivå av svårighetsgrad genom val av utformning och teknik. Eleverna bekräftar att de ges olika alternativ att ta ställning till och att de själva avgör vilken svårighetsgrad de vill arbeta på. I intervju uppger lärarna i båda materialinriktningarna att de har höga och samtidigt rimliga förväntningar på alla elever, utifrån deras individuella förkunskaper. Lärarna beskriver att höga förväntningar handlar om att varje elev kan klara av uppgifterna, men att nivån ser olika ut. De uppger också att elevernas förkunskaper skiljer sig åt eftersom de kommer från olika skolor. Vid behov justerar lärarna både omfattning och svårighetsgrad för att säkerställa att uppgifterna är anpassade till varje elevs nivå. Av intervju med lärarna framgår vidare att lärarna utmanar eleverna att prova nya hantverkstekniker. Lärare i materialinriktningen trä och metall berättar att de exempelvis har arbetat med urgröpingstekniker, olika sammanfogningstekniker, smide, svepteknik och att vissa elever har svarvat. Läraren i materialinriktningen textil berättar att eleverna exempelvis får prova klädsömnad, garntekniker som stickning och virkning, tovning och olika broderitekniker. Lärarna uppger att de försöker få eleverna att prova teknikerna innan de väljer vilken de vill använda i sitt arbete.

Arbetsformerna varierar så att eleverna får möjlighet att dela erfarenheter med andra elever och utveckla lärandet. Av intervjuer med lärare och

elever framgår att eleverna ges möjlighet att arbeta individuellt, i par och i grupp tillsammans med andra elever. Lärarna berättar att när de har gått igenom ett moment i grupp kan de medvetet placera elever som har förstått uppgiften tillsammans med elever som behöver stöd, för att främja samarbete. Lärarna uppmuntrar också eleverna att samarbeta under lektionerna. Lärare och elever beskriver att undervisningen ofta inleds med gemensamma genomgångar, särskilt vid uppstart av ett nytt arbetsområde. En lärare i trä och metall berättar att de även har gemensamma genomgångar där eleverna får dela erfarenheter med andra elever. De kan då få prova att utföra olika moment på en provbit, till exempel slits- eller sinkning, för att få en känsla för tekniken. Läraren betonar att det är viktigt att eleverna provar först, eftersom de inte lyckas direkt, och att detta även medför att de får tillräckliga kunskaper för att kunna hjälpa varandra i olika moment. Eleverna uppger i intervju att de i slutet av ett arbete kan välja att samarbeta om de vill. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer i materialinriktningen textil förekom det att elever samarbetade och hjälpte varandra när två elever skulle sy risfigurer. De hjälptes åt att hämta tråd och trä symaskiner samt resonerade kring hur de skulle sy. En elev berättar i intervju att hen och en kompis gjorde matchande mössor och då använde samma mallar och att de hjälptes åt att klippa ut delarna. En annan elev berättar att läraren i materialinriktningen trä och metall ibland kan uppmana elever att fråga en annan elev som ligger lite före i momentet att hjälpa till. Till exempel om de ska göra en hyllplan med tekniken halvt i halvt, då kan de få hjälp av någon som redan har gjort det.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande får reflektera över arbetsprocess och resultat tillsammans med lärare.

Eleverna får reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med lärarna. Av intervju med lärare framgår att reflektion mellan elever och lärare sker både löpande under arbetets gång och i anslutning till slutresultat. En lärare beskriver att reflektionen ofta uppstår i samband med att läraren ger stöd i arbetsprocessen. Lärare uppger att de brukar ställa frågor till eleverna i slutet av lektionen om hur arbetet har gått och vilka val eleven har gjort. I Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer att lärarna under lektionerna ställer frågor om elevens val av metod och material samt om vad de eventuellt vill förändra. I materialinriktningen trä och metall för läraren exempelvis ett samtal med en elev om valet av olja till hens produkt och resonerar tillsammans med eleven kring olika alternativ.

I materialinriktningen textil ställer läraren frågor om hur eleven har tänkt vid nålningen av tyget samt hur en annan elev har resonerat kring placeringen av näsan på en sydd katt. Lärarna uppger även att eleverna använder en loggbok där de dokumenterar sin arbetsprocess med både text och bild. Loggboken ger lärarna insyn i hur eleverna tänker och hur deras arbete utvecklas över tid. En lärare berättar att kommentarer ibland skrivs direkt i loggboken, medan en annan lärare berättar att muntliga samtal är det vanligaste sättet att ge återkoppling. I elevintervjuer bekräftas att lärare ställer frågor under arbetets gång, exempelvis om eleven är nöjd med sitt arbete, vilka metoder som ska användas och hur arbetet kan utvecklas vidare. Eleverna uppger även att läraren i materialinriktningen trä och metall uppmuntrar dem att dokumentera sina misstag och vad de har lärt sig av dem. Elever beskriver vidare att reflektion över arbetsprocess och resultat även sker i slutet av ett arbetsområde.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna ett processinriktat lärarstöd som innehåller dialog i form av formativ respons.

Av läroplanen framgår att skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärarens ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Skolan ska även ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.¹ Av kursplanen i ämnet slöjd framgår att eleverna ska i arbetet ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar. Undervisningen ska även ge eleverna förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet. På så sätt ska undervisningen väcka elevernas nyfikenhet och lust att undersöka och experimentera med olika

¹ Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22)

material, hantverkstekniker och uttryck, samt att ta sig an uppgifter på ett kreativt sätt. Innehållet i undervisningen inom "slöjdens arbetsprocesser" handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna i vilken utsträckning eleverna får stöd genom dialog i form av formativ respons av lärarna. Det stöd som eleverna får i materialinriktningen textil under arbetets gång sker i begränsad utsträckning i form av dialog och formativ respons. Genom att eleverna får löpande stöd av läraren i form av dialog och formativ respons tydliggörs för eleverna vad de redan kan och de kan få strategier för att komma vidare på egen hand.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna ett processinriktat lärarstöd som innehåller dialog i form av formativ respons.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

² Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen i begränsad utsträckning ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Däremot får eleverna kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till hållbara produkter.

Undervisningen innehåller viss information om olika materials egenskaper, ursprung och framställning samt deras påverkan på miljön, men ger inte eleverna någon fördjupad förståelse om detta. Lärarna berättar att de ibland använder bildspel, filmer och uppgifter inom hållbar utveckling som vikarieuppgifter, men att det sällan är något de själva undervisar om på högstadiet. Läraren i materialinriktningen textil uppger att hen kan lägga in enstaka inslag i undervisningen där hen går igenom olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Till exempel kan det vara en kort genomgång om ull när klassen ska sticka en lovikavante. En elev berättar att de har sett en film i materialinriktningen textil om influencers som åkte till en fabrik i Bangladesh som handlade om miljö och arbetsförhållanden. Läraren i materialinriktningen trä och metall uppger att hen har genomgångar om träets egenskaper i samband med eleverna materialval. En elev berättar att i materialinriktningen trä och metall har de sett en film om hur skog högs ner, transporterades och hur de gjorde brädor.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller håller länge. I intervjuer med lärare framkommer exempel på att lärarna för samtals med eleverna om hur slöjdmeter kan öka produkternas livslängd. Läraren i materialinriktningen trä och metall berättar att hållbara metoder byggs på successivt. Till exempel när läraren undervisar om fiberriktning och eleverna får prova att bryta av trä i olika riktningar. Lärare berättar att de har olika skruvövningar där eleverna får prova att skruva ihop två bitar och sedan försöka bryta loss dem. Eleverna får även limma ihop spillbitar och försöka slå isär dem. På så sätt upplever eleverna upplever skillnad i hållbarhet mellan att skruva och limma. På en av Skolinspektionens lektionsobservationer samtalande läraren med en elev om att elevens val av träslaget bok till en smörkniv passade bra eftersom det är ett hårt träslag som klarar väta. Läraren i materialinriktningen textil uppger i intervju att hen samtalar mycket om sömmar i årskurs 7 och då ger exempel på hur sömmar fungerar, när eleverna exempelvis ska använda sicksack respektive raksöm. Elever uppger i intervju att de lärt sig hur de ska förborra, limma samt skruva för att produkterna ska bli hållbara. Eleverna uppger att produkter som hyllor, mössor och brickor är sådana slöjdföremål som de använder hemma. En elev berättar att när hen besökte sin farfar kunde hen ge tips på hur man kan sy en mössa och en annan elev berättar att kunskaperna från trä och metall har varit användbara,

exempelvis vid renovering i hemmet. Eleven beskriver att hen kan borra och utföra enklare reparationer.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna i viss utsträckning får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får till viss del reflektera över resurshushållning och göra självständiga val av material och metoder som främjar hållbarhet. Av samtliga intervjuer framgår att återbruk är ett återkommande inslag i slöjdundervisningen på skolan. Lärare i båda materialinriktningarna uppger att de använder återbruk i slöjdundervisningen och att de lär eleverna att hushålla med de resurser som finns. Läraren i materialinriktningen textil berättar att hen ibland har arbetat med ett återbrukstema i årskurs 9, men inte varje år. Elever uppger i intervju att läraren i materialinriktningen textil pratar om second hand och återvinning och att de har fått titta på en film om att laga kläder. Lärarna i båda materialinriktningarna berättar att eleverna ibland kommer spontant till slöjden med smycken, tofflor eller ett par byxor som gått sönder och vill laga dem. Det är dock inget som är planerat, utan sådant som uppstår i stunden. Eleverna beskriver att lärarna i båda materialinriktningarna uppmanar dem att använda överblivet material och under en av Skolinspektionens lektionsobservationer påminner läraren en elev om att rita i kanten av tyget för att spara på materialet. I intervjuer med elever och lärare framkommer att eleverna använder till exempel spillbitar i trä och metall om de ska tillverka ett mindre föremål och stuvbitar i textil om de ska provsy. Samtidigt framkommer det i intervju med såväl elever som lärare att det, utöver samtal om att hushålla med skolans resurser och återbruk, sällan förekommer att elever får reflektera över och göra självständiga val av material och metoder som bidrar till hållbarhet. Lärarna uppger att de behöver utveckla arbetet med att låta eleverna reflektera över materialval kopplat till hållbarhetsperspektivet, även om de uppger att det till viss del kan komma upp i samband med kostnadsberäkningar av material. Vid virkning kan eleverna till exempel klippa tyg i remsor, och då kan de reflektera över kostnad och återbruk. Eleverna uppger i intervju att det oftast är priset i förhållande till materialval som diskuteras och att det inte är kopplat till ett miljöperspektiv. En elev berättar till exempel att de väljer sitt eget tyg och att de gör en kostnadsberäkning, men inte tar hänsyn till hur det påverkar miljön. Eleverna beskriver även att lärarna brukar föreslå vilket material som passar bäst till deras produkter och att de inte själva får göra ett val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.³ Av kursplanen för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.⁴

Motiveringen till utvecklingsområdet är att undervisningen endast i begränsad utsträckning bidrar till att fördjupa elevernas kunskaper om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Undervisningen innehåller enstaka moment som ger eleverna kunskaper om olika material kopplat till miljöpåverkan men detta sker varken fördjupat eller systematiskt. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika materials egenskaper, ursprung, framställning och transport ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om hur olika material påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

³ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

⁴ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

Av kursplanen i slöjd framgår att undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. "Slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling" utgör även en del av det centrala innehållet för årskurs 7–9. Denna del av det centrala innehållet handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, till exempel mellan natur- och konstmaterial, förnybara och icke förnybara material samt resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna endast till viss del fått reflektera över resurshushållning och göra självständiga val som främjar hållbarhet. Genom att lärarna utformar undervisningen så att eleverna regelbundet får reflektera över hållbarhetsfrågor samt möjlighet att därefter själva välja metod kopplat till hållbarhet utvecklar eleverna ett miljömedvetet förhållningssätt. Detta bidrar även till att eleverna i den egna slöjdprocessen medvetet kan välja hur de kan använda olika metoder för resurshushållning exempelvis återbruk, reparation samt vård av material och föremål.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna utformar en undervisning där eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön. Ge även eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

⁵ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn organiserar slöjdundervisningen så att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn uppger att slöjdgrupperna är könsblandade och att eleverna läser båda materialinriktningarna växelvis i samtliga årskurser i högstadiet. I intervjuer med lärare och elever framkommer att eleverna under högstadiet arbetar med olika föremål och tekniker, vilket ger både flickor och pojkar likvärdiga möjligheter att pröva olika material. I elevintervjuer framgår att eleverna får möjlighet att arbeta med metall, textil, trä och andra material, vilket även bekräftas även i lärarintervjun. Lärarna beskriver att eleverna dessutom får möjlighet att kombinera material, exempelvis genom att integrera textil, metall eller läder i träarbeten. Lärare uppger vidare att skolan har genomfört en enkät med eleverna om organisationen av slöjdämnet. I enkäten framkom att 98 procent av eleverna önskade att arbeta med båda materialinriktningarna. Rektorn uppger att den nuvarande organisationen, där eleverna byter materialinriktning varje termin, motverkar att eleverna väljer materialinriktning utifrån traditionella könsmonster.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar endast till viss del med eleverna om frågor som rör jämställdhet. Lärarna beskriver att de utgår från allas lika värde, och att könsmonster inte är något som de strukturerat samtalar med eleverna om.

Jämställdhetsperspektivet tas främst upp i spontana samtal när situationer uppstår. Exempelvis hör lärarna ibland diskussioner mellan flickor och pojkar, där föreställningar om vad som anses vara kvinnligt och manligt uttrycks, och lärare då bemöter detta. Lärare beskriver även att normer kring kön ibland berörs i undervisningen, exempelvis vid samtal om yrkesval eller när frågor om könsroller uppkommer. En lärare berättar att hen ibland lyfter att många kända kläddesigners är män. I elevintervjuer med både flickor och pojkar framgår dock att lärarna i slöjdämnet sällan samtalar om jämställdhet, exempelvis om yrkesmöjligheter för flickor och pojkar, könsroller eller hur könsbundna föreställningar kan påverka och begränsa elevernas vardag och framtida val av utbildning och yrke. Elever uppger att det finns skillnader i hur lärare bemöter elever utifrån kön, exempelvis att lärare kan vara strängare mot pojkar. Lärare uppger att de inte har fått några direktiv från rektorn om hur jämställdhetsperspektivet ska integreras i undervisningen. De upplever inte heller att eleverna uttryckt att de blivit bemötta olika utifrån kön eller att jämställdhet uppfattas som ett problem av eleverna själva. Rektorn berättar att skolan bedriver ett jämställdhetsarbete och att jämställdhetsperspektivet ingår i skolans årshjul, men att detta arbete inte är organiserat på ämnesnivå. Rektorn uttrycker att hen saknar ett mer aktivt arbete för att vidga elevernas perspektiv, exempelvis att utmana pojkars föreställningar och uppmuntra dem att gå utanför traditionella ramar. Rektorn berättar att det finns potential i att utveckla samarbetet med exempelvis studie- och yrkesvägledare.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 4

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra

till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Diskussioner och reflektioner över normer kring kvinnligt och manligt sker sällan planerat tillsammans med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁷

På Skolinspektionens vägnar

X Christina Wallin

Beslutsfattare

Signerat av: Christina Wallin

X Janette Örning Alm

Föredragande

Signerat av: Janette Örning Alm

I handläggningen av ärendet har även utredaren Henrik Fredriksson deltagit.

⁶ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁷ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-06-22

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Tullbroskolan den 20 maj 2026. Besöket genomfördes av utredarna Janette Örning Alm och Henrik Fredriksson. Skolenheten är en kommunal skola verksam i Falkenberg kommun med grundskola, årskurserna 7–9. På skolenheten går 461 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁸

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁹ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹⁰

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹¹

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹²

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹³ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

⁸ 26 kap. 20 § skollagen.

⁹ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁰ 1 kap. 5 § skollagen.

¹¹ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹³ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁴

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁵

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁵ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹⁶

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁷

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁸

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁹

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁸ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.²⁰

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²¹

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²² Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²³ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁴

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

²⁰ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²¹ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²² 2 kap. 9 § skollagen.

²³ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁴ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁵

²⁵ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.